

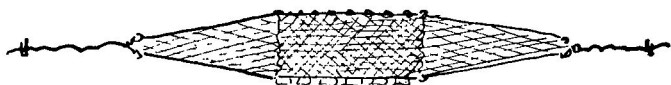
Gamle Fiskeriredskaber.

Af T. Kragelund.

I Historisk Samfunds Aarvog for Ribe Amt, ottende Bind 1932–35 Side 275–305 skriver H. P. H. Novrup om Smaafiskeri i gamle Dage, bl. a. ogsaa om Togger og Kurre.

I Feilbergs »Jydske Ordbog« findes en Beskrivelse af *Togger*, der er en Sammenblanding af to Redskaber. Der skelnedes i gamle Dage mellem en *Ringtogger* og en *Garntogger*.

Garntogger var, som Feilberg skriver, sammensat af 3 Garn, et meget fintmasket Stykke i Midten og stort masket ved Enderne samt Reb til at tage fat i.

Garntogger.

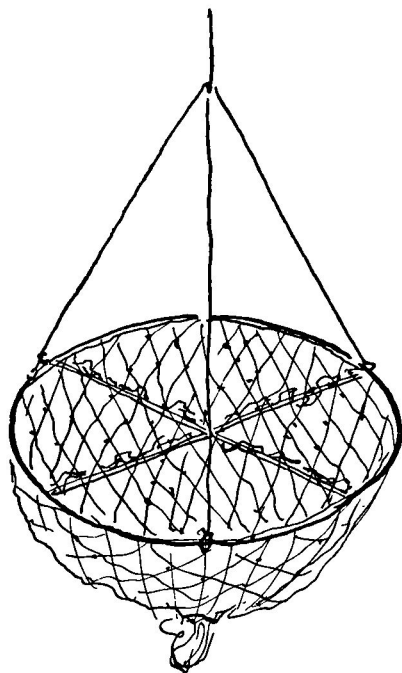
Ved Brugen af dette Redskab var Hovedbetingelsen for at fange Fisk: Hurtighed.

Paa Fanø har Garntogger, ogsaa kaldet *Vod*, været brugt til Skulderfangst. I et *Vod* har Midterstykket en Kalv (Ruse). Der siges derfor ogsaa *Vod* uden Kalv (*Togger*). — Paa Fanø brugte man som anført saadanne Garn, naar Vandet var ude (Ebbe). Da fi

skedes der i de smaa Strømme eller Sejlrender, der findes i den tørlagte Forstrand. I Garnet er der »Synk« (Blystykker) i den ene Side af Garnet og Korkstykker (Flydere) i den anden, og saa tager to Mand fat i hver sin Rebende. Den ene Mand vader eller sejler over Strømmen, og de løber saa een paa hver Side et passende Stykke. Den ene Mand vader eller sejler saa atter over Strømmen til den anden, og begge trækker da saa hurtigt som muligt Garnet op paa det tørre eller hiver det hele ind i Baaden, baade Garn og Fisk.

Det tætmaskede Garnstykke er paa en Maade Fiskeposen i Garnet.

Fiskeredskabet (Togger) blev en Del brugt i Moser og Mergelgrave. Nu er der ingen, der kender det.

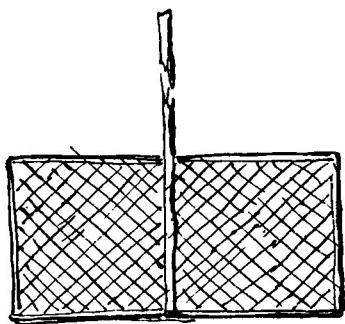
Ringtogger.

Ringtoggler er en Jertring, ca. 1 Meter i Diameter. I gamle Dage bestod det af en Træring med Sten eller Metal bundet til Ringen for at faa den til at synke. Over Ringen er fastgjort smaamasket Garn, alt efter hvad der skal fiskes. Garnet poser lidt. Naar der skulde fiskes, blev der trukket Sandorm paa Snore og spændt over Ringen i et Kors. Ormene var Madding for Fiskene. Toggleren sænkedes ned i Havet. Der fiskedes kun, naar Vandet (Floden) begyndte at stige, der sagdes: »Naar Vandet er for indadgaaende«.

5–10 Minutter laa Ringtoggleren stille nede paa Bunden, og saa toges den op med hurtige Tag.

Dette Fiskeri kunde, hvis Held og det rigtige Tidspunkt var, give godt med Fisk. I en saadan finmasket Toggler er der fanget mange Aal, men det var mest Skulder, der fiskedes efter.

— — —

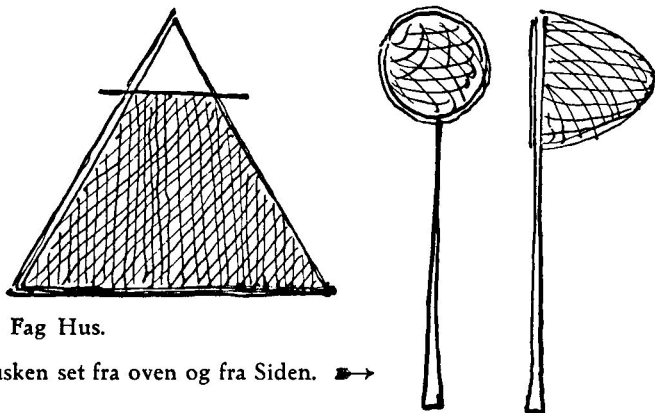
En Kry. (Nettet ca. $2\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{2}$ Alen).

H. P. H. Novrup har ikke skildret Havkystfiskeriet fra Esbjerg til Ribe. Fiskeriet er paa en Maade det samme som det, han skildrer, men Navnet til samme Redskab er et andet. H. P. H. Novrup beskriver en *Skulderglib*. Paa Strækningen Es-

bjerg–Ribe kaldes samme Redskab en *Kry*.

Paa Strækningen Esbjerg–Ribe bruges et andet Redskab til Skulderfiskeri, kaldet et »*Fag Hus*«, som bestaar af to lange, men stærke Stokke (ca. 4 a $4\frac{1}{2}$ Alen lange), der er samlet i den ene Ende med en Bolt,

saa de kan slaas ud til hver Side. Et godt Stykke oppe paa Stængerne er der en Tværstok, der ogsaa er fastgjort med Bolte, og i den nederste Ende af Stokkene (Stolperne) er der fastgjort et Stykke tyndt Reb, der er bestemmende for, hvor langt Benene kan skræve.

Fag Hus.

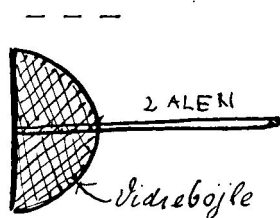
Pusken set fra oven og fra Siden. →

Som anvist paa Skitsen er der spændt Fiskegarn over det meste af den udspilede Flade. Naar Fiskeren gaar til eller fra Havet, løsnes Bolten i den ene Ende af Tværstokken, og saa kan Fiskeredskabet slaas sammen og bæres over Skulderen.

Fiskeriet foregik, naar Floden kom ind over Førstranden. »Fag Huset« anbragtes saaledes, at Vandet strømmede ind i Garnet, der var sat paa, saa det posede bagud, hvor Fiskeren stod.

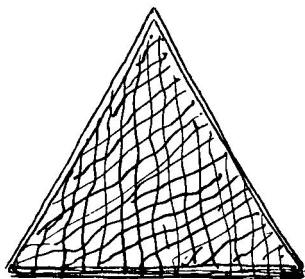
Fiskeren mærker tydeligt, saa snart der gaar Fisk i Garnet og er saa parat med »æ Pusken«, der føres ned i Garnet for at snuppe Fiskene og komme disse i Posen, som Fiskeren har hængende paa den ene Skulder. Tages Fiskene ikke hurtigt af Garnet, svømmer de bort.

Det er ugørligt at løfte »Fag Huset« og tømme Fiskene af Garnet ude i Havet, derfor benyttes »æ Pusken«; den bestaar af et Skaft med en Ring (eller Bøjle) i Enden. I Ringen er fastgjort en Pose af Fiskenet.

Ravglib.

Trekantet Glib.

I Ho havde de fleste en Glib (men meget lille); det var til Ravfangst (Ravglib). I Eftersommeren, naar der rigtig samles Rav, gik Beboerne ud til Blaavands-
huk og vadede ud i Havet, lige naar Flodbølgen kom. Ravstykkerne var tydelige at se, men vanskelige at tage med Haanden. Med en Glib var det nemt.

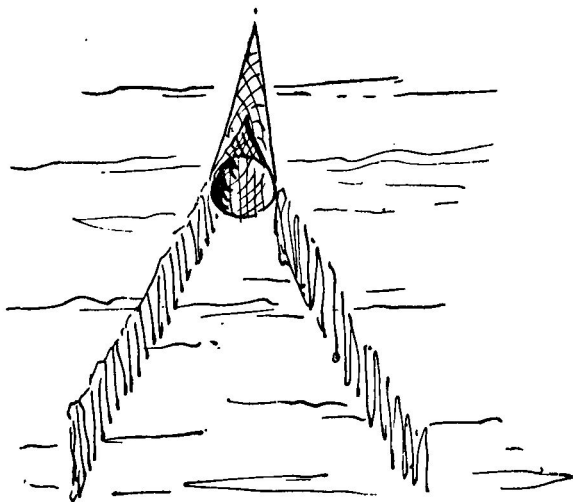
Trekantet Glib var engang en Del brugt paa Ribe-
egnen, væsentligt i smaa Strømme (Bække).

Til dette Fiskeri skulde der altid 3 Karle; den ene tog Gliben og gik ned i Bækken, hvor han skulde staa med Ansigtet imod Strømmen. Gliben satte han haardt ned mod Bunden, og Garnet i Gliben, der var rigelig, buede ud i en Pose og berørte Karlens Ben. De to andre Karle gik et Stykke tilbage og sprang ned i Bækken, hvor de begyndte at pluse og sparke i Bækkens Mudder, saa Vandet blev helt sort, saaledes vadede og mudrede de hen mod Karlen med Gliben, der stod meget spændt, om der skulde komme en stor Fisk. Saa snart han mærkede en god Fisk i

Garnet, rev han Gliben op, thi ellers gik Fisken tilbage.

Ideen med dette Fiskeri var at gøre Vandet saa mudret, at Fiskene ikke kunde orientere sig, men blev forskrækkede; og saa dette, at Gliben hurtigt skulde rives op for at give Fangst.

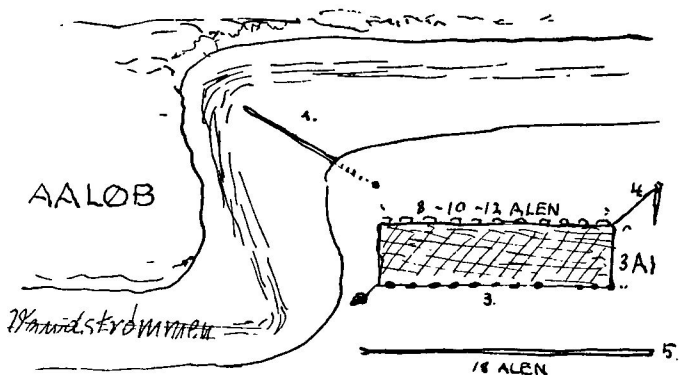
— — —

Skuldergaarde anlægges endnu næsten hvert Efteraar paa Vaderne ved Sædding Strand.

Det er Ris (Grene) gravet ned i Sandet. Grenene sættes i to Rækker som en Kile med Spidsen nd mod Havet, og i Aabningen i Spidsen anbringes en Skulderruse. Dette Fiskeri virker i udadgaaende Flod, derfor anlægges Skuldergaarden med Fangarme ind mod Land. Risgærderne forsvinder altid om Vinteren — Isen river dem bort.

— — —

1. Skydegarnet, sat i Aaen.	5. Skydestagen med Kløft i
2. Bundsten til Garnet.	Enden til at gribe om
3. Skydegarnet med Synk og	Bundstenen, naar Garnet
Flydere.	skulde skydes ud i Aaen.
4. Tøjrerreb med Stage.	

Laks eller Ørredfangst i Aaerne Sneum Aa eller Kongeaaen blev i tidligere Tid udført med *Skydegarn*. Der taltes altid i den Forbindelse om et godt Garnsæt i Aaen; det var et Sted, som anført paa Skitsen, hvor Vandet løb rundt, eller, som der ogsaa sagdes: Vandet stod stille. Strømmen i Aaen gaar ikke altid midt i Aaen, i Bugter gaar Strømmen ved den ene Side og modsat i det efterfølgende Sving.

I den Side, hvor ingen Strøm gaar, bliver Aaen ofte fyldt med Mudder, det sker ogsaa, at Aaen netop der er meget dyb, og saafremt det er Tilfældet, da tales der om et Skydesæt eller Fiskesæt, og her sættes »æ Skydgaen«. Naar Garnet var sat, skulde Garnmaskerne staa stille eller bevæge sig lidt frem og tilbage, ellers fangedes der ingen Fisk.